

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ KINDL^R

Λ-Βιδάλη Ε¹, Βιδάλης Α², Ravens-Sieberer U, & Bullinger M³.

¹Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης, ²Ψυχιατρικό Τμήμα Ιπποκράτειου Νοσοκομείου Θεσσαλονίκης

³University of Hamburg

Τις τελευταίες δύο δεκαετίες έχουν γίνει σημαντικά βήματα στην ανάπτυξη ψυχομετρικών δοκιμασιών για την αξιολόγηση της ποιότητας ζωής των ενηλίκων σε σχέση με την υγεία τους. Η αντίστοιχη όμως προσπάθεια για άτομα μικρής ηλικίας ήταν ιδιαίτερα περιορισμένη, αν και κανένας δεν αμφέβαλε αλλά ούτε και αμφιβάλλει ότι και τα άτομα αυτά έρχονται αντιμέτωπα με προβλήματα υγείας. Από την άλλη πλευρά μεγέθη που για τους ενήλικες θεωρούνται σχετικά της ποιότητας ζωής τους είναι το ίδιο σχετικά και για τα παιδιά¹.

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η

Το ερωτηματολόγιο KINDL^R, αποτελεί μία σειρά ψυχομετρικών δοκιμασιών οι οποίες αναπτύχθηκαν αρχικά από την Bullinger M και τους συνεργάτες της το 1994² και ανασκευάστηκαν από την Ravens-Sieberer U και Bullinger M^{3,4,5} το 1998α, 1998β και το 2000. Οι διάφορες εκδόσεις του στοχεύουν στο να καταμετρήσουν την ποιότητα ζωής εν σχέση με την υγεία ατόμων παιδικής και εφηβικής ηλικίας με κλινικά προβλήματα, αλλά και υγιή. Το KINDL^R σχεδιάστηκε ώστε αφενός μεν να μην απαιτεί πολύ χρόνο προκειμένου να συμπληρωθεί και αφετέρου να είναι μεθοδολογικά κατάλληλο και ταυτόχρονα ευέλικτο ώστε να μπορεί να απαντηθεί από άτομα ηλικίας 4 έως 17 ετών καθώς και από τους γονείς αυτών.

Από την άλλη πλευρά ιδιαίτερη έμφαση αποδόθηκε στο να περιληφθούν απλές ερωτήσεις και οδηγίες ώστε να μην είναι δυσνόητο και εύκολα να μπορεί να απαντηθεί.

Είναι μια δοκιμασία που την χαρακτηρίζει υψηλός βαθμός αξιοπιστίας (Cronbach's $\geq .70$ για τις περισσότερες υποκλίμακες και τα δείγματα), καθώς και μια ικανοποιητική

παρουσίαση της ελληνικής έκδοσης της δοκιμασίας KINDL^R, η οποία αποτελεί ένα εργαλείο για την αξιολόγηση διαγνωστικών και θεραπευτικών χειρισμών που εφαρμόζονται για την βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων ηλικίας 4 έως και 17 ετών.

Σε γενικές γραμμές η ανωτέρω δοκιμασία αξιολογεί την ποιότητα ζωής μέσω μιας κεντρικής αναλογίας η οποία καλύπτει γενικές πλευρές της ζωής των παιδιών, ενώ επίσης μετρά την ειδική επιβάρυνση που σχετίζεται με νόσους της παιδικής ηλικίας μέσω επιπρόσθετων αναλογιών.

Ιπποκράτεια 2001,5 (1)

συγκλίνουσα εγκυρότητα διαδικασίας³ για την μέτρηση σε γενικές γραμμές της ποιότητας ζωής των παιδιών. Επιπλέον της βασικής έκδοσης έχουν αναπτυχθεί και τροποποιημένες μορφές αυτού, εξειδικευμένες για ορισμένες παθολογικές καταστάσεις που καταμετρούν τις ειδικές επιβαρύνσεις του ατόμου σε σχέση με τις νοσηρές αυτές καταστάσεις. Ως εκ τούτου εκτός του ότι θα μπορούσε να αποβεί χρήσιμο κατά την οργάνωση και τον σχεδιασμό προγραμμάτων φροντίδας υγείας, μπορεί να χρησιμοποιηθεί και σε βασικές γραμμές τόσο:

- 1) για επιδημιολογικές μελέτες, όσο και
- 2) σε κλινικές μελέτες προκειμένου να αξιολογηθούν τα αποτελέσματα θεραπευτικών παρεμβάσεων σε παιδιά με οξεία ή χρόνια προβλήματα υγείας ή και
- 3) σε ασθενείς που βρίσκονται σε προγράμματα αποκατάστασης, προκειμένου να αξιολογηθούν τα αποτελέσματα των θεραπευτικών παρεμβάσεων των προγραμμάτων αυτών.

Δομή του KINDL^R

Υπάρχουν τρεις παραλλαγές του ερωτηματολογίου KINDL^R υπό τη μορφή αυτο-συμπληρούμενων ψυχομετρικών δοκιμασιών για τις εξής διαδοχικές ομάδες παιδιών, 4 έως και 7 ετών (Kiddy-KINDL^R), 8 έως 12 (Kid-KINDL^R) και 13 με 16 ετών (Kiddo-KINDL^R).

Ακόμη διατίθενται δύο παραλλαγές για τους γονείς των παιδιών με ηλικία 4 έως 7 ετών (Kiddy-KINDL^R έκδοση για γονείς) και 8 με 16 (KINDL^R έκδοση για γονείς).

Θα πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι υπάρχει και μία βραχεία παραλλαγή του ανωτέρω ερωτηματολογίου με 12 “ερωτήσεις διαφόρων καταστάσεων” (items), καθώς και ειδικές, όπως προαναφέρθηκε τροποποιημένες μορφές αυτού, κατάλληλες για ορισμένες παθήσεις όπως τον διαβήτη, το άσθμα, τη νευροδερματίτιδα και την παχυσαρκία⁵. Το KINDL^R κυκλοφορεί στην αγγλική και γερμανική γλώσσα ακόμη και σε CD για χρήση μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή (CAT-Screen) για τις περιπτώσεις που υπάρχει ανάγκη να ξεπεραστούν προβλήματα σχετικά με την ανάγνωση, αλλά και για να γίνει πιο ενδιαφέρουσα η χρήση του στα άτομα της ανωτέρω ηλικίας.

Προς το παρόν διατίθεται στις εξής γλώσσες: Γερμανικά, Αγγλικά, Δανέζικα, Ρωσικά, Τουρκικά, Ιταλικά, Ισπανικά και

Ελληνικά.

Η πρώτη προσαρμογή του για τον ελληνικό πληθυσμό⁶ περατώθηκε το 2000 (KINDL), ενώ η αναθεωρημένη του (KINDL^R) μορφή στις αρχές του 2001⁷.

Η μεθοδολογική διαδικασία που ακολουθήθηκε διενεργήθηκε σύμφωνα με τις καθιερωμένες διεθνείς αρχές και κατευθύνσεις με την καθοδήγηση των αυθεντικών δημιουργών αυτού.

Δομή των κλιμάκων

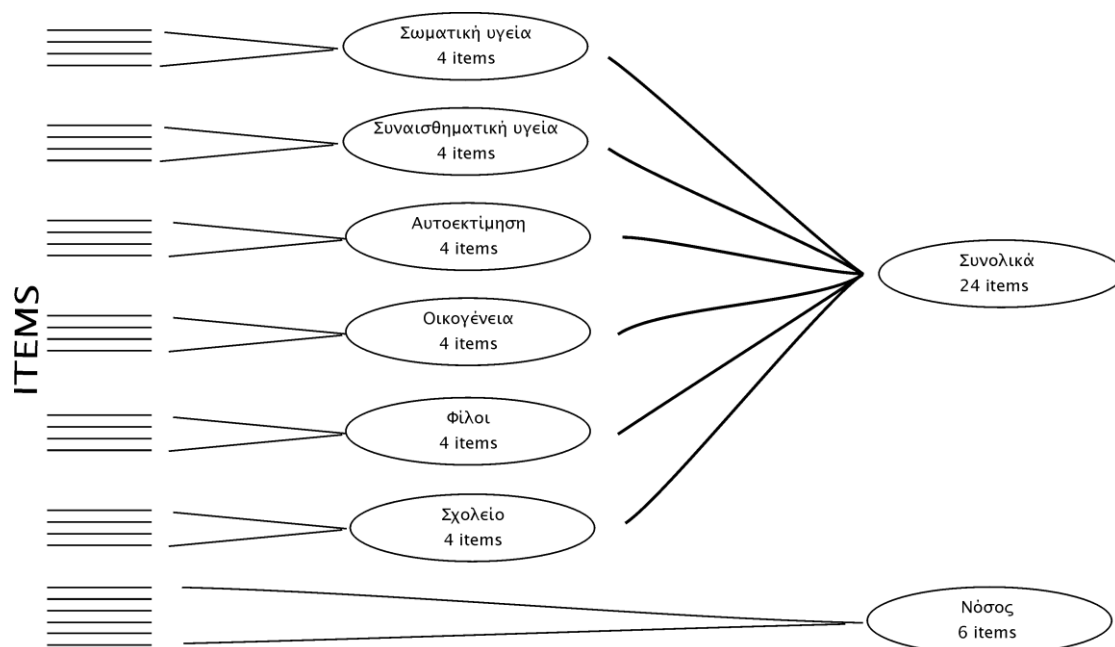
Το KINDL^R περιλαμβάνει στην βασική του μορφή 24 “ερωτήσεις” (items) που ανταποκρίνονται σε διαφορετικές περιπτώσεις, οι οποίες είναι ομαδοποιημένες σε 6 άξονες (παράρτημα 1). Οι άξονες αυτοί είναι:

- Σωματική ευεξία
- Συναισθηματική ευεξία
- Αυτοεκτίμηση
- Οικογένεια
- Φίλοι (κοινωνικές επαφές)
- Καθημερινή λειτουργικότητα (σχολείο ή νηπιαγωγείο).

Οι απαντήσεις της κάθε ερώτησης βαθμολογείται σε κλίμακα πενταμερούς συχνότητας

(ποτέ=1, σπάνια=2, μερικές φορές=3, συχνά=4, συνεχώς=5).

Πίνακας 1. Δομή των υποκλιμάκων που περιλαμβάνονται στο KINDL^R ερωτηματολόγιο.

- Επίσης να βρεθεί και μια άλλη τελική τιμή εάν ληφθούν υπόψη και συνδυαστούν “ορισμένες σημαντικές ερωτήσεις”(items), των υποκλιμάκων των ανωτέρω 6 αξόνων.
- Νοσολογικές “αναλογίες”

Όλες οι διαφορετικές μορφές του KINDL περιλαμβάνουν και μια επιπρόσθετη υποκλίμακα με τον τίτλο “ασθένεια”. Οι “ερωτήσεις”(items) συμπληρώνονται στις περιπτώσεις μακροχρόνιας πάθησης ή ενδονοσοκομειακής νοσηλείας. Πιο συγκεκριμένα, η επιπρόσθετη αυτή υποκλίμακα περιλαμβάνει μια αρχική βασική ερώτηση “φίλτρου”, όπου μετά από θετική σε αυτήν απάντηση τα άτομα καλούνται να προχωρήσουν και να δώσουν απαντήσεις στις επόμενες έξι “ερωτήσεις” που ακολουθούν.

Kiddy-KINDL^R

Συνέντευξη με παιδιά και επιπρόσθετες ερωτήσεις για τους γονείς.

Λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές δυσκολίες που σχετίζονται με την συνέντευξη των μικρών παιδιών, η δομή του ερωτηματολογίου Kiddy-KINDL^R διαφέρει από αυτή των άλλων (Kid-KINDL^R και Kiddo-KINDL^R).

Στην αυτο-συμπληρούμενη αυτή έκδοση και μόνο σε αυτή, περιέχονται 12 ερωτήσεις, 2 για κάθε μέγεθος. Αυτό σημαίνει ότι για τα ατομικά μεγέθη δεν μπορούν να συναπολογιστούν τελικές τιμές υποκλιμάκων, αλλά μόνο μια συνολική τελική τιμή όλων αυτών. Οι επιπρόσθετες ερωτήσεις από την άλλη πλευρά, στην υποκλίμακα της “ασθένειας”, περιλαμβάνονται πλήρως. Στην προκειμένη δε περίπτωση τα παιδιά καλούνται να απαντήσουν σε ερωτήσεις οι οποίες διατυπώνονται σ’ αυτά προσωπικά από τον ερευνητή/τρια.

Οι απαντήσεις στο Kiddy-KINDL^R κατηγοροποιούνται σε 3 επίπεδα (κλίμακα συχνότητας τριμερούς βαθμολογίας), από το ποτέ έως το πολύ συχνά (1=ποτέ, 2=μερικές φορές, 3=πολύ συχνά). Η έκδοση για τους γονείς του Kiddy-KINDL^R με τις 24

ερωτήσεις του που είναι διαμορφωμένες στους 6 άξονες, αντιστοιχεί δομικά με την αντίστοιχη έκδοση του KINDL^R για τους γονείς των παιδιών και εφήβων ηλικίας 8 με 16 ετών. Επειδή όμως υπάρχει μεγάλη πιθανότητα το περιεχόμενο των πληροφοριών που συλλέγονται από τα νεαρά άτομα να είναι ιδιαίτερα περιορισμένο, η έκδοση για τους γονείς του Kiddy-KINDL^R περιλαμβάνει 22 επιπλέον ερωτήσεις (items) οι οποίες μπορούν να θεωρηθούν από μόνες τους σαν μία υποκλίμακα δικής τους δικαιοδοσίας, ώστε να καλυφθεί αυτή η πιθανότητα.

Εφαρμογή

Το ερωτηματολόγιο KINDL^R σχεδιάστηκε ώστε να προσφέρει σε επίπεδο προσωπικό αλλά και μη, αξιολόγηση της ποιότητας ζωής παιδιών και εφήβων σε σχέση με την υγεία τους ανεξάρτητα από την παρούσα κατάσταση αυτής³, όπως προαναφέρθηκε.

Για κάθε ερώτηση, τα μικρά παιδιά όπως και οι έφηβοι απαιτείται να σημειώσουν την απάντηση εκείνη η οποία θεωρείται ως η πλησιέστερη στην προσωπική τους εμπειρία. Οι γονείς από την άλλη πλευρά θα πρέπει να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο ως εκπρόσωποι, δεδομένου ότι τους ζητείται να εκτιμήσουν την ποιότητα ζωής των παιδιών τους όπως αυτοί την αντιλαμβάνονται μέσα από την δικιά τους οπτική γωνία.

Αμφότερες οι εκδόσεις, της προσωπικής (αυτό-) όσο και της εξωτερικής δηλαδή αξιολόγησης, μπορούν να απαντηθούν από παιδιά, εφήβους και γονείς χωρίς την ανάγκη βοήθειας από άλλα πρόσωπα. Άλλωστε όλες οι απαραίτητες οδηγίες για συμπλήρωσή τους περιλαμβάνονται στην αρχή κάθε ερωτηματολογίου ώστε να μην είναι απαραίτητη η συνεχής παρουσία κατά την διάρκεια συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου KINDL^R, κάποιου επιβλέποντα. Βεβαίως στην περίπτωση παιδιών με μη επαρκή ικανότητα ανάγνωσης, η παρουσία ενός τέτοιου προσώπου θεωρείται χρήσιμη. Σε αυτές τις

περιπτώσεις το ερωτηματολόγιο μπορεί να δοθεί με την βοήθεια συνέντευξης, είτε πρόσωπο με πρόσωπο, είτε μέσω τηλεφώνου, δεδομένου ότι εμπειρικά αποτελέσματα έχουν καταδείξει την δυναμική πρακτικότητα τέτοιων τηλεφωνικών συνεντεύξεων⁸. Στην έκδοση της αυτο-αξιολόγησης όλες οι ερωτήσεις θα πρέπει να ελεγχθούν εάν έχουν συμπληρωθεί κανονικά από έναν επαγγελματία, μια και η ανάλυση του ερωτηματολογίου στην περίπτωση ελλিপών απαντήσεων, μπορεί να διακινδυνευτεί. Από την άλλη πλευρά σε αμφοτερές τις εκδόσεις, της προσωπικής όσο και της εξωτερικής δηλαδή αξιολόγησης, είναι κρίσιμο να ληφθεί πρόνοια ώστε τα παιδιά, οι έφηβοι και οι γονείς να συμπληρώνουν τα ερωτηματολόγια ανεξάρτητα ο ένας από τον άλλο.

Το χρονικό διάστημα που απαιτείται για την συμπλήρωση, αν και δεν υπάρχει χρονικός περιορισμός, όπως εμπειρικά καταμετρήθηκε σε μία σειρά μελετών, ποικίλει μεταξύ πέντε και δεκαπέντε λεπτών, εξαρτώμενο από την ηλικία των παιδιών και των εφήβων. Ως μέσος όρος όμως συμπλήρωσή του θεωρούνται τα δέκα λεπτά, ενώ για τα νεαρά παιδιά συνήθως απαιτείται περισσότερος χρόνος για ευνόητους λόγους.

Ερμηνεία και τιμές αναφοράς

Οι τιμές που καταγράφονται στις ατομικές υποκλιμάκες και η τελική τιμή του KINLD^R αντιπροσωπεύουν μια ποσοτική εκτίμηση της ποιότητας ζωής του παιδιού από την δική του οπτική γωνία. Υπάρχουν τρεις τρόποι ερμηνείας αυτών των τιμών:

α) Πρώτα από όλα οι τιμές εντός των ατομικών υποκλιμάκων μπορούν να μελετηθούν άμεσα. Η απόσταση από τα πιθανά όρια (μεγαλύτερες και μικρότερες τιμές που επετεύχθησαν) μπορούν να δώσουν μία πρώτη ένδειξη αυτο-αξιολόγησης του ερωτώμενου.

β) Κατά δεύτερο λόγο μπορεί να γίνει σύγκριση των τιμών των υποκλιμάκων των ατόμων ή των πληθυσμών με αναφορά τις

αντιστοιχούσες τιμές κατά ομάδες ηλικίας και φύλου. Αυτό μπορεί να γίνει σε συγκρίσιμους όρους με υγιείς ομάδες ατόμων και όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο σε αναφορά με ειδικές παθήσεις.

γ) Ένας τρίτος πιθανός τρόπος ερμηνείας αφορά αλλαγές στην κλινική κατάσταση του ασθενούς οι οποίες σχετίζονται με αλλαγές στις τιμές της αυτο-συμπληρούμενης έκδοσης ποιότητας ζωής που συλλέχθηκαν την ίδια περίοδο. Σε σχέση με την προσωπική αξιολόγηση της ποιότητας ζωής του, η κατάσταση της υγείας ενός ατόμου μπορεί να αναλυθεί και να ερμηνευτεί κατάλληλα, με βάση τα εργαστηριακά αποτελέσματα και τις κλινικές πληροφορίες.

Τα αποτελέσματα ενός δείγματος παιδιών σχολικής ηλικίας του Αμβούργου (n= 1501) στην παρούσα φάση μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως προκαταρκτική αναφορά βάσης για υγιή πληθυσμό παιδιών (πίνακας 1) μέχρις ότου συλλεχθεί και είναι διαθέσιμος ικανός αριθμός πληροφοριών για το ερωτηματολόγιο KINDL^R, από ένα σταθερό δείγμα.

Στις αναφερόμενες τιμές των υποκλιμάκων που μετατρέπονται σε μία βάση των 100, οι ερωτήσεις (items) που λείπουν από την περιορισμένη έκδοση θα πρέπει να υπολογιστούν χρησιμοποιώντας ανάλυση παλινδρόμησης.

Το σύνολο τιμών για την "ασθένεια" βασίζεται αναλογικά σε ένα δείγμα παιδιών με χρόνιες παθήσεις. Στην κατωτέρω κλίμακα της οποίας η διακύμανση εκτείνεται μεταξύ μηδέν και εκατό παρουσιάζονται ενδεικτικά οι αντίστοιχες τιμές (Πίνακας 2).

Αναλύοντας το ερωτηματολόγιο KINDL^R

Τα απαραίτητα βήματα για την ανάλυση των 6 υποκλιμάκων είναι τα ίδια για το, Kiddy, Kid και Kiddo, καθώς και για τις γονεϊκές εκδόσεις αυτών. Είναι δεδομένο ότι όπως σε κάθε ψυχομετρική δοκιμασία, έτσι και στο KINDL^R, οι υποομάδες μπορούν να ερμηνευτούν εάν το περιεχόμενο και η

μέθοδος έχουν σταθμιστεί, γεγονός που εξασφαλίζει την εγκυρότητα και αξιοπιστία

των

αποτελεσμάτων.

Πίνακας 2

	Παιδιά (8-12 ετών) n=918				Έφηβοι (13-16 ετών) n=583			
	Κορίτσια		Αγόρια		Κορίτσια		Αγόρια	
	Mean	s.d.	Mean	s.d.	Mean	s.d.	Mean	s.d.
KINDL^R -Τελικό σύνολο τιμών ποιότητας ζωής - 100	76,83	8,63	76,67	8,66	70,78	10,01	73,54	8,83
KINDL^R -Σωματική ευεξία- 100	74,43	14,19	76,68	13,03	68,24	17,38	77,18	13,07
KINDL^R -Συναισθηματική ευεξία - 100	83,11	11,33	82,89	10,67	79,41	12,89	79,49	11,80
KINDL^R -Αυτοεκτίμηση-100	66,68	17,83	66,52	18,95	58,14	19,06	63,27	19,34
KINDL^R -Οικογένεια-100	84,40	12,85	83,58	13,14	75,51	17,68	79,56	17,05
KINDL^R -Φίλοι-100	78,10	13,78	78,21	12,78	78,06	13,47	78,43	11,96
KINDL^R -Σχολείο-100	74,10	12,29	72,35	12,88	65,19	13,21	63,58	14,04
KINDL^R -Πάθηση-100	60,56	15,25	64,17	13,75	60,10	14,80	64,91	12,90

Manual: **KINDL^R** Questionnaire for Measuring Health-Related Quality of Life in Children and Adolescents. Ulrike Ravens – Sieberer & Monika Bullinger, 2000.

Πίνακας 3

KINDL^R υποκλίμακα	Αρ. ερωτήσεων (items)	d Σύνολο	d Άσθμα	d νευροδερματίτιδα	d παχυσαρκία
Σωματική ευεξία- 100	4	.10	.08	.02	.13
Συναισθηματική ευεξία - 100	4	.03	.00	.11	.02
Αυτοεκτίμηση-100	4	.40	.14	.12	.56
Οικογένεια-100	4				
Φίλοι-100	4	.23	.18	.20	.26
Σχολείο-100	4				
<i>Σύνολο</i>	24	.24	.06	.11	.33
Αναλογία πάθησης	6	.24	.07	.08	.33
Αναλογία ειδικής πάθησης	12		.51	.50	.82

Manual: **KINDL^R** Questionnaire for Measuring Health-Related Quality of Life in Children and Adolescents. Ulrike Ravens – Sieberer & Monika Bullinger, 2000.

Στο ερωτηματολόγιο **KINDL^R** η αξιολόγηση των δεδομένων επιτυγχάνεται με την πρόσθεση των τιμών των απαντήσεων των ερωτήσεων της κάθε υποκλίμακας (υπόψη ότι ορισμένες ερωτήσεις έχουν προκαταβολικά αντιστραφεί). Στην περίπτωση που λείπουν μερικές τιμές τότε για να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα μπορεί να χρησιμοποιηθεί ο μέσος όρος. Θα πρέπει όμως να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η ανάλυση δεν είναι δυνατή εάν το 30% των ερωτήσεων δεν έχει απαντηθεί. Οι ερωτήσεις (items) και οι υποκλίμακες υπολογίζονται έτσι ώστε όσο πιο υψηλότερη

είναι η τιμή τόσο καλύτερη να θεωρείται η ποιότητα ζωής σε σχέση με την υγεία. Για την επεξεργασία διατίθεται ένα πρόγραμμα ηλεκτρονικού υπολογιστή, το οποίο εκτελεί ταυτόχρονα αφενός μεν αναστροφή των ερωτήσεων και υπολογισμό των υποκλιμάκων και αφετέρου πρόσθεσή των. Πιο συγκεκριμένα από την στιγμή που οι πληροφορίες έχουν εισαχθεί, η διαδικασία ανάλυσης των ερωτήσεων (items) διενεργείται σε τέσσερα στάδια:

1. Εγγραφή των ερωτήσεων (items). Αυτό είναι απαραίτητο για 10 ερωτήσεις (σε ορισμένες περιπτώσεις για 11).

2. Υπολογισμός των τιμών των υποκλιμάκων με την πρόσθεση των τιμών των ερωτήσεων (items) σε κάθε υποκλίμακα (μη επεξεργασμένες βαθμολογίες).

3. Συνδυασμός αυτών ώστε να εξαχθεί μια τελική βαθμολογία και

4. Μετατροπή των βαθμολογιών των υποκλιμάκων σε τιμές μεταξύ 0 - 100.

Τα ανωτέρω βήματα μπορούν να διεξαχθούν χρησιμοποιώντας αλγόριθμους που διατίθενται, ή σε διαφορετική περίπτωση με την χρήση της δισκέτας προγράμματος πακέτου στατιστικών δεδομένων SPSS, που επίσης είναι διαθέσιμη.

Εισαγωγή Δεδομένων

Οι απαντήσεις των ερωτήσεων (items) στο KINLD^R, (οι αριθμοί δηλαδή που ο απαντών έχει σημειώσει), πρέπει να εισαχθούν ακριβώς όπως κατεγράφησαν στο ερωτηματολόγιο. Σημειωτέον ότι, η απάντηση "ποτέ" βαθμολογείται πάντοτε με την τιμή 1 και η "πάντα" με την τιμή 5. Εντούτοις όμως είναι πολύ πιθανόν να υπάρξει κάποια σύγχυση για το ποιος αριθμός θα μπορούσε να θεωρηθεί ως πλέον κατάλληλος. Για να αντιμετωπίσει το δίλημμα αυτό ορισμένες φορές ο ερωτώμενος είναι δυνατόν να καταγράψει δύο τιμές. Στην περίπτωση αυτή κατά την επεξεργασία των δεδομένων μπορούν να ληφθούν υπόψη τα κάτωθι, προκειμένου να βρεθεί μια κοινή αποδεκτή λύση:

- Εάν σε μία ερώτηση (item) είναι σημειωμένες δύο απαντήσεις με διαδοχική τιμή, τότε μια μόνο απάντηση επιλέγεται σύμφωνα με μία τυχαία διαδικασία.

- Εάν σε μία ερώτηση (item) είναι σημειωμένες δύο απαντήσεις με αποκλίνουσα τιμή, τότε αυτή η ερώτηση (item) δεν βαθμολογείται καθόλου (missing value).

- Εάν τρεις ή παραπάνω απαντήσεις είναι σημειωμένες σε μία ερώτηση, τότε και η

ερώτηση (item) αυτή δεν βαθμολογείται επίσης (missing value).

Καταγράφοντας τις ερωτήσεις (items)

Το επόμενο βήμα μετά από την εισαγωγή των δεδομένων είναι η αναβαθμολόγηση των απαντήσεων. Αναβαθμολόγηση είναι η διαδικασία εκείνη σύμφωνα με την οποία οι βαθμολογίες των ερωτήσεων (items) συμπεραίνονται με αφαιρετική διαδικασία. Το γεγονός αυτό αργότερα θα βοηθήσει στο να υπολογιστούν οι βαθμολογίες των υποκλιμάκων. Στην ανωτέρω διαδικασία περιλαμβάνεται μια σειρά από ενέργειες όπως:

1. Τιμές οι οποίες βρίσκονται έξω από την ισχύουσα κλίμακα δεν υπολογίζονται.

2. Οι βαθμολογίες αντιστρέφονται και

3. Απούσες τιμές αντικαθίστανται με συγκεκριμένες βαθμολογίες οι οποίες υπολογίζονται για κάθε άτομο ξεχωριστά.

Απαντήσεις έξω από την ισχύουσα κλίμακα

Πριν η τελική βαθμολογία των ερωτήσεων (items) καταχωρηθεί θα πρέπει να γίνει έλεγχος μήπως εμφανίζονται τιμές απαντήσεων έξω από την ισχύουσα κλίμακα. Τιμές χαμηλότερες από την ελάχιστη βαθμολογία του 1 ή υψηλότερες από την μέγιστη βαθμολογία του 5, θεωρούνται ότι είναι έξω από την ισχύουσα κλίμακα.

Αυτές οι βαθμολογίες συνήθως οφείλονται σε λάθη που έγιναν κατά την εισαγωγή δεδομένων και θα έπρεπε –όπου αυτό είναι δυνατόν να γίνει– να αντικατασταθούν από τις σωστές τιμές με επανέλεγχο του αρχικού ερωτηματολογίου. Εάν αυτό δεν είναι διαθέσιμο, τότε όλες αυτές οι τιμές που είναι εκτός των αποδεκτών ορίων δεν θα πρέπει να καταγραφούν (missing values).

Διαχείριση των δεδομένων που λείπουν

Σε σπάνιες περιπτώσεις ($\leq 2\%$), οι ανταποκρινόμενοι είναι δυνατόν να αποτύχουν να απαντήσουν σε μία ή περισσότερες

ερωτήσεις (items), κάποιας υποκλίμακας. Η τελική βαθμολογία όμως των υποκλιμάκων εκείνων οι οποίες περιλαμβάνουν περισσότερες από μία ερωτήσεις (items) (όπως στην προκειμένη περίπτωση οι υποκλίμακες του KINDL^R) δεν επηρεάζεται σημαντικά όταν ένας μικρός αριθμός απαντήσεων απουσιάζει.

Ο προτεινόμενος αλγόριθμος στην δισκέτα, αντικαθιστά κάθε απύσα τιμή με μία άλλη ειδικά υπολογισμένη για το συγκεκριμένο αυτό άτομο, υπό τον όρο ότι ο ανταποκρινόμενος έχει απαντήσει τουλάχιστον στο 70% των ερωτήσεων (items) στην υποκλίμακα.

Αντιστρέφοντας τις ερωτήσεις (items)

Σε 10 ερωτήσεις (items) του KINDL^R (και σε μερικές περιπτώσεις σε 11) η υψηλότερη βαθμολογία συνεπάγεται χαμηλότερη ποιότητα ζωής. Είναι αναγκαία λοιπόν η αντιστροφή των τιμών αυτών ώστε να εξασφαλισθεί ότι οι υψηλότερες βαθμολογίες αντιστοιχούν και σε υψηλότερο επίπεδο ποιότητας ζωής.

Κατωτέρω δίδονται πληροφορίες σχετικά με το ποιες τιμές ερωτήσεων (items) πρέπει να αντιστραφούν*.

Υπολογισμός των βαθμολογιών των υποκλιμάκων Kid-KINDL^R και Kiddo-KINDL^R

Όταν αναλύονται τα δεδομένα που κατεγράφησαν στο KINDL^R των εκδόσεων που αφορούν παιδιά και εφήβους ηλικίας από 8 έως και 16 χρονών, οι βαθμολογίες των ακόλουθων έξι υποκλιμάκων μπορούν να υπολογιστούν:

1. Φυσική κατάσταση (ερωτήσεις - items 1*,2*,3*,4)
2. Συναισθηματική κατάσταση (ερωτήσεις - items 5,6*,7*,8*)
3. Αυτοεκτίμηση (ερωτήσεις - items 9,10,11,12)
4. Οικογένεια (ερωτήσεις - items 13,14,15*,16*)
5. Φίλοι (ερωτήσεις - items 17,18,19,20*)
6. Σχολείο (ερωτήσεις - items 21,22,23,24*)

Στην προκειμένη περίπτωση όσον αφορά την υποκλίμακα που αναφέρεται στο "Σχολείο", στην έκδοση KINDL^R για τους γονείς (8-16 χρονών) όπως και στην έκδοση Kiddo, η ερώτηση (item) 23, θα πρέπει επίσης να αντιστραφεί.

Τελικά για όλες τις ερωτήσεις (items) προκύπτει μια συνολική τιμή. Βέβαια, εάν είναι απαραίτητο μπορεί συμπληρωματικά να συνυπολογιστούν και οι έξι ερωτήσεις της υπομονάδος "ασθένεια".

7. Ασθένεια (ερωτήσεις - items 26*,27*,28,29*,30*,31*)

Προσοχή! Οι ερωτήσεις (items) που έχουν αστερίσκο* πρέπει να αντιστραφούν, π.χ. η βαθμολογία 1 να γίνει 5, η 2 να γίνει 4, η 3=3, το 4=2, το 5=1. Η απάντηση με τιμή 5 ('πάντοτε') θα πρέπει να υποδηλώνει την πλέον θετική κατάληξη της συγκεκριμένης ερώτησης (item).

Πάντοτε θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι δεδομένα που έχουν εισαχθεί στην βάση δεδομένων πρέπει πάντα να είναι στην μορφή μη επεξεργασμένων πληροφοριών.

Οι βαθμολογίες των υποκλιμάκων μπορούν να καθοριστούν με διάφορους τρόπους.

Στην σύνταξη του SPSS που χρησιμοποιείται στην δισκέτα για ανάλυση δεδομένων, τα παρακάτω μεγέθη υπολογίζονται:

- Συνολική βαθμολογία
- Βαθμολογία υποκλιμάκων [ανταποκρινόμενη στην μέση βαθμολογία των ερωτήσεων (items)]
- Βαθμολογία υποκλιμάκων τροποποιημένη σε μια διακύμανση από 0 έως 100

Πίνακας 4

Συνολική βαθμολογία = Σύνολο υποκλιμάκων των ερωτήσεων (items)

$$\text{Βαθμολογία υποκλιμάκων} = \frac{\text{Σύνολο υποκλιμάκων των ερωτήσεων (items)}}{\text{Αριθμός υποκλιμάκων των ερωτήσεων (items)}}$$

$$\text{Παράδειγμα: Βαθμολογία υποκλίμακας σωματικής ευαιξίας} = \frac{\text{Σύνολο των ερωτήσεων (items) 1,2,3,4}}{4}$$

$$\text{Συνολική βαθμολογία υποκλιμάκων} = \frac{\text{Σύνολο όλων των ερωτήσεων (items)}}{24}$$

$$\text{Υποκλίμακες μετασχηματισμένες σε 100} = \frac{\text{Βαθμολογία των υποκλιμάκων- χαμηλότερη δυνατή βαθμολογία}}{\text{Δυνατή έκταση από μη επεξεργασμένη βαθμολογία}} \times 100$$

Διατύπωση και παραδείγματα για υπολογισμό της συνολικής βαθμολογίας των υποκλιμάκων

Οι υπολογισμοί που περιγράφονται μπορούν να βρεθούν στο αρχείο SPSS 'kid-kindl-k.sps' (ή στα ανταποκρινόμενα αρχεία για άλλες εκδόσεις) στην δισκέτα για ανάλυση δεδομένων.

Kiddy-KINDL^R

Ο υπολογισμός της βαθμολογίας των υποκλιμάκων για την έκδοση των γονέων από το ερωτηματολόγιο Kiddy KINLD^R είναι ο ίδιος με αυτόν που περιγράφηκε και για τις άλλες εκδόσεις του KINDL^R. Παρόλα ταύτα, οι 22 πρόσθετες ερωτήσεις (Items 25-46) σχηματίζουν μία πρόσθετη υποκλίμακα γνωστή ως υποκλίμακα 'Γονείς Kiddy', όπου οι τιμές απαντήσεων για τις ερωτήσεις υπ' αριθμόν: 25, 28, 31, 34, 36, 38, 39, 41, 44, 45, 46, 48, 49, 51, 52, 53 πρέπει να αντιστραφούν.

Στην έκδοση της αυτοεκτίμησης της συνέντευξης Kiddy, μόνο η συνολική βαθμολογία υπολογίζεται, και όπου αυτό είναι απαραίτητο η επιπλέον υποκλίμακα 'ασθένεια'.

Abstract

Vidali – L. E, Vidalis A, Ravens-Sieberer U, & Bullinger M.

The Greek version of KINDL^R questionnaire.

Many advances have occurred during the last two decades in development psychometrical instruments to evaluate the health-related quality of life of adult population. Unlikely, the respective effort for children was in dead minimum, even though nobody doubts that these persons also face problems of health. On the other side dimensions we accounted as relevant to adults quality of life are same also in children¹.

The purpose of this work is the presentation of the Greek version of KINDL^R questionnaire that give to scientist the use of evaluating the

diagnostic and therapeutic manipulation applied to improve the quality of life of children 4 to 17 years old.

In general the above instrument evaluates the quality of life through a central analogy

that covers general aspects of children's life, whilst also accounts the special surcharge related to such age diseases through additional analogies.

Βιβλιογραφία

1. Bullinger M., Ravens-Sieberer U.: Health related quality of life assessment in children: a review of the literature. *Revue Europeenne de Psychologie Appliquee*. 1995; 4 trim.; 45, n 4:245-254
2. Bullinger, M., Mackensen, S., Kirchberger, I. (1994): KINDL – Fragebogen zur gesundheitsbezogenen Lebensqualität von Kindern. *Zeitschrift für Gesundheitspsychologie* 2: 64-67
3. Ravens-Sieberer U., Bullinger M. (1998): Assessing health-related quality of life in chronically ill children with the German KINDL: first psychometric and content analytical results. *Quality of Life Research*;7: 399-407
4. Ravens-Sieberer U., Görtler, E. and Bullinger M.: (2000a) Subjektive Gesundheit und Gesundheitsverhalten von Kindern und Jugendlichen-Eine Befragung Hamburger Schüler im Rahmen der schulärztlichen Untersuchung. *Gesundheitswesen*, 62, 148-155
5. Ravens-Sieberer U., Redegeld, M. and Bullinger M.: (2000b). Lebensqualität chronisch Kranker Kinder im Verlauf der stationären Rehabilitation. In J. Neuser and J.T. de Bruin (Hssg.), *Verbindung und Veränderung im Fokus der Medizinischen Psychologie*, 2000 (S.89). Lengerich: Pabst Science Publishers. Germany.
6. Βιδάλης Α. (2001): Δοκιμασίες ποιότητας ζωής στον ελληνικό πληθυσμό. Στους Βιδάλη Α., Διδασκάλου Θ., Τσιλίκα Σ., (Εκδ): “Θέματα ψυχιατρικής στο γενικό νοσοκομείο”. Σύγχρονες Εκδόσεις. Θεσσαλονίκη 2001; σελ.147-153
7. Βιδάλης Α., Βιδάλη-Α. Ε. (2001): Η στάθμιση της κλίμακας KINDL στον ελληνικό πληθυσμό. *Ιπποκράτεια*., in press
8. Ravens-Sieberer U. & Bullinger M. (2000) *Manual: KINDL^R Questionnaire for Measuring Health-Related Quality of Life in Children and Adolescents*. Hamburg, Germany.

Παράρτημα 1

Αυτο-συμπληρούμενες εκδόσεις

Kiddy-KINDL^R (4-7 ετών) Έκδοση για παιδιά (Συνέντευξη)	Kid-KINDL^R (8-12 ετών) Έκδοση για παιδιά	Kiddo-KINDL^R (13-16 ετών) Έκδοση για εφήβους
<i>Σωματική ευεξία</i>		
1. ... ένιωθα άρρωστος 2. ... είχα πονοκέφαλο ή πονούσε η κοιλιά μου	1. ... ένιωθα άρρωστος 2. ... είχα πονοκέφαλο ή πονούσε η κοιλιά μου 3. ... ήμουν κουρασμένος και εξαντλημένος 4. ... ένιωθα δυνατός και γεμάτος ενέργεια	1. ... ένιωθα άρρωστος 2. ... πονούσα 3. ... ήμουν κουρασμένος και εξαντλημένος 4. ... ένιωθα δυνατός και γεμάτος ενέργεια

<i>Συναισθηματική ευεξία</i>		
3. ... διασκέδαζα και γελούσα πολύ 4. ... βαριόμουνα	5. ... διασκέδαζα και γελούσα πολύ 6. ... βαριόμουνα 7. ... ένιωθα ολομόναχος 8. ... τρώμαξα	5. ... διασκέδαζα και γελούσα πολύ 6. ... βαριόμουνα 7. ... ένιωθα ολομόναχος 8. ... ένιωθα φοβισμένος ή αβέβαιος για τον εαυτόν μου
<i>Αυτοεκτίμηση</i>		
5. ... ήμουν περήφανος για τον εαυτόν μου 6. ... ένιωθα ευχαριστημένος με τον εαυτό μου...	6. ... ήμουν περήφανος για τον εαυτόν μου 7. ... ένιωθα σαν να ήμουν στην κορυφή του κόσμου 8. ... ένιωθα ευχαριστημένος με τον εαυτό μου... 9. ... είχα πολλές καλές ιδέες	9. ... ήμουν περήφανος για τον εαυτόν μου 10. ... ένιωθα σαν να ήμουν στην κορυφή του κόσμου 11. ... ένιωθα ευχαριστημένος με τον εαυτό μου... 12. ... είχα πολλές καλές ιδέες
<i>Οικογένεια</i>		
7. ... τα πήγαινα καλά με τους γονείς μου 8. ... ένιωθα περίφημα στο σπίτι	13. ... τα πήγαινα καλά με τους γονείς μου 14. ... ένιωθα περίφημα στο σπίτι 15. ... καυγαδίσαμε στο σπίτι 16. ... οι γονείς μου με εμπόδισαν να κάνω ορισμένα πράγματα	13. ... τα πήγαινα καλά με τους γονείς μου 14. ... ένιωθα περίφημα στο σπίτι 15. ... καυγαδίσαμε στο σπίτι 16. ... ένιωθα περιορισμένος από τους γονείς
<i>Φίλοι</i>		
9. ... έπαιζα με φίλους 10. ... τα πήγαινα καλά με τους φίλους μου	17. ... έπαιζα με φίλους 18. ... τα άλλα παιδιά με συμπαθούσαν 19. ... τα πήγαινα καλά με τους φίλους μου 20. ... ένιωθα διαφορετικά από τα άλλα παιδιά	17. ... έκανα πράγματα μαζί με τους φίλους μου 18. ... είχα "επιτυχία" με τους φίλους μου 19. ... τα πήγαινα καλά με τους φίλους μου 20. ... ένιωθα διαφορετικά από τους άλλους ανθρώπους
<i>Καθημερινές ασχολίες (σχολείο ή παιδικός σταθμός/νηπιαγωγείο)</i>		
11. ... αντιμετώπιζα με ευκολία τις μικρές εργασίες που μου αναθέτανε στον παιδικό σταθμό /νηπιαγωγείο . 12. ... απολάμβανα τον παιδικό σταθμό /νηπιαγωγείο	21. ... το να κάνω τα μαθήματά μου ήταν εύκολο 22. ... απολάμβανα τα μαθήματά μου 23. ... περίμενα πως και πως τις επόμενες εβδομάδες 24. ... φοβόμουνα για παρατηρήσεις ή κακούς βαθμούς	21. ... το να κάνω τα μαθήματά μου ήταν εύκολο 22. ... έβρισκα το σχολείο ενδιαφέρον 23. ... ανησυχούσα για το μέλλον μου 24. ... ανησυχούσα για παρατηρήσεις ή κακούς βαθμούς

Kiddy-KINDL^R (4-7 ετών) Έκδοση για παιδιά	Kid-KINDL^R (8-12 ετών) Έκδοση για παιδιά	Kiddo-KINDL^R (13-16 ετών) Έκδοση για εφήβους
<i>Ασθένεια</i>		
13. Είσαι ασθενής στο νοσοκομείο αυτή την στιγμή ή έχεις κάποια μακροχρόνια αρρώστεια;... (Ερώτηση «φίλτρο»)	25. Είσαι ασθενής στο νοσοκομείο αυτή την στιγμή ή έχεις κάποια μακροχρόνια αρρώστεια;... (Ερώτηση «φίλτρο»)	25. Είσαι ασθενής στο νοσοκομείο αυτή την στιγμή ή έχεις κάποια μακροχρόνια αρρώστεια;... (Ερώτηση «φίλτρο»)

<p>14. ...φοβόμouνα ότι η αρρώστεια μου μπορεί να χειροτερέψει</p> <p>15. ...ήμouν λυπημένος εξ αιτίας της αρρώστειας μου</p> <p>16. ...ήμouν ικανός να αντιμετωπίσω καλά την αρρώστεια μου</p> <p>17. ...oi γονείς μου με συμπεριφέρονταν σαν μωρό εξ αιτίας της αρρώστειας μου</p> <p>18. ...απέφευγα οι άλλοι να αντιληφθούν την αρρώστεια μου</p> <p>19. ...μου έλειψε κάτι στο παιδικό σταθμό /νηπιαγωγείο εξ αιτίας της αρρώστειας μου</p>	<p>26. ...φοβόμouνα ότι η αρρώστεια μου μπορεί να χειροτερέψει</p> <p>27. ...ήμouν λυπημένος εξ αιτίας της αρρώστειας μου</p> <p>28. ...ήμouν ικανός να αντιμετωπίσω καλά την αρρώστεια μου</p> <p>29. ...oi γονείς μου με συμπεριφέρονταν σαν μωρό εξ αιτίας της αρρώστειας μου</p> <p>30. ...απέφευγα οι άλλοι να αντιληφθούν την αρρώστεια μου</p> <p>31. ...μου έλειψε κάτι στο σχολείο εξ αιτίας της αρρώστειας μου</p>	<p>26. ...φοβόμouνα ότι η αρρώστεια μου μπορεί να χειροτερέψει</p> <p>27. ...ήμouν λυπημένος εξ αιτίας της αρρώστειας μου</p> <p>28. ...ήμouν ικανός να αντιμετωπίσω καλά την αρρώστεια μου</p> <p>29. ...oi γονείς μου με συμπεριφέρονταν σαν μωρό εξ αιτίας της αρρώστειας μου</p> <p>30. ...απέφευγα οι άλλοι να αντιληφθούν την αρρώστεια μου</p> <p>31. ...μου έλειψε κάτι στο σχολείο εξ αιτίας της αρρώστειας μου</p>
--	--	--

Εκδόσεις για γονείς

Kiddy-KINDL^R (4-7 ετών) Έκδοση γονέων	KINDL^R (8-16 ετών) Έκδοση γονέων
Σωματική ευεξία	
1. ...το παιδί μου διασκεδάζε και γελούσε πολύ 2. ...το παιδί μου δεν είχε διάθεση να κάνει ο,τιδήποτε 3. ...το παιδί μου ένιωθε ολομόναχο 4. ...το παιδί μου ένιωθε φοβισμένο ή αβέβαιο για τον εαυτό του	1. ...το παιδί μου ένιωθε άρρωστο 2. ...το παιδί μου είχε πονοκέφαλο ή πονούσε η κοιλιά του 3. ... το παιδί μου ήταν κουρασμένο και εξαντλημένο 4. ... το παιδί μου ένιωθε δυνατό και γεμάτο ενέργεια
Συναισθηματική ευεξία	
5. ...το παιδί μου ήταν περήφανο για τον εαυτόν του 6. ...το παιδί μου ένιωθε σαν να ήταν στην κορυφή του κόσμου 7. ...το παιδί μου ένιωθε ευχαριστημένο με τον εαυτό του 8. ...το παιδί μου είχε πολλές καλές ιδέες	5. ...το παιδί μου διασκεδάζε και γελούσε πολύ 6. ...το παιδί μου δεν είχε διάθεση να κάνει οτιδήποτε 7...το παιδί μου ένιωθε ολομόναχο 8...το παιδί μου ένιωθε φοβισμένο ή αβέβαιο για τον εαυτό του
Αυτοεκτίμηση	
9. ...το παιδί μου τα πήγαινε καλά με μας τους γονείς του 10. ...το παιδί μου ένιωθε περίφημα στο σπίτι 11. ...καυγαδίζαμε στο σπίτι 12. ...το παιδί μου ένιωθε ότι το διεύθινα συνεχώς	9. ...το παιδί μου ήταν περήφανο για τον εαυτόν του 10. ...το παιδί μου ένιωθε σαν να ήταν στην κορυφή του κόσμου 11. ...το παιδί μου ένιωθε ευχαριστημένο με τον εαυτό του 12. ...το παιδί μου είχε πολλές καλές ιδέες
Οικογένεια	
13. ...το παιδί μου τα πήγαινε καλά με μας τους γονείς του 14. ...το παιδί μου ένιωθε περίφημα στο σπίτι 15. ...καυγαδίζαμε στο σπίτι 16. ...το παιδί μου ένιωθε ότι το διεύθινα συνεχώς	13. ...το παιδί μου τα πήγαινε καλά με μας τους γονείς του 14. ...το παιδί μου ένιωθε περίφημα στο σπίτι 15. ...καυγαδίζαμε στο σπίτι 16. ...το παιδί μου ένιωθε ότι το διεύθινα συνεχώς
Φίλοι	
17. ...το παιδί μου έπαιζε μαζί με τους φίλους του 18. ... το παιδί μου ήταν αρεστό από τα άλλα παιδιά 19. ...το παιδί μου τα πήγαινε καλά με τους φίλους του 20. ...το παιδί μου ένιωθε διαφορετικά από τα άλλα παιδιά	17. ...το παιδί μου έκανε πράγματα μαζί με φίλους 18. ... το παιδί μου ήταν αρεστό από τα άλλα παιδιά 19. ...το παιδί μου τα πήγαινε καλά με τους φίλους του 20... το παιδί μου ένιωθε διαφορετικά από τα άλλα παιδιά
Καθημερινές ασχολίες (σχολείο ή παιδικό σταθμό /νηπιαγωγείο)	
21. ...το παιδί μου αντιμετώπιζε με ευκολία τις μικρές εργασίες που του αναθέτανε στον παιδικό σταθμό /νηπιαγωγείο 22. ...το παιδί μου απολάμβανε τον παιδικό σταθμό /νηπιαγωγείο 23. ...το παιδί μου περίμενε πως και πώς να πάει στον παιδικό σταθμό / νηπιαγωγείο 24. ...το παιδί μου έκανε πολλά λάθη όταν έκανε μικρές εργασίες ή τα μαθήματα του	21. ...το παιδί μου εύκολα τα έβγαζε πέρα με τις εργασίες του σχολείου 22. ...το παιδί μου απολάμβανε τα μαθήματα του σχολείου 23. ...το παιδί μου ανησυχούσε για το μέλλον του 24. ...το παιδί μου φοβόταν για τυχόν παρατηρήσεις ή κακούς βαθμούς

Kiddy-KINDL^R

(4-7 ετών)

Έκδοση γονέων

Επιπρόσθετες ερωτήσεις (items) "Kiddy Parents"

25. ...το παιδί μου ήταν κακόκεφο και γκρίνιαζε πολύ
26. ...το παιδί μου είχε κανονική όρεξη
27. ...κατάφερα να επιδείξω υπομονή και κατανόηση προς το παιδί μου
28. ...το παιδί μου αισθάνονταν πιεσμένο
29. ...το παιδί μου κοιμόταν βαθιά
30. ...το παιδί μου έπαιξε με φασαρία ολόγυρα και ήταν πολύ ενεργητικό
31. ...το παιδί μου συνεχώς ξεσπούσε σε κλάματα
32. ...το παιδί μου ήταν χαρούμενο και με καλή διάθεση
33. ...το παιδί μου ήταν σε εγρήγορση και ικανό να συγκεντρώνεται καλά
34. ...το παιδί μου εύκολα αποσπώταν και ήταν απορροφημένο σε σκέψεις
35. ...το παιδί μου απολάμβανε το να είναι με άλλα παιδιά
36. ...έπρεπε να καταδιάσω το παιδί μου
37. ...επαίνεσα το παιδί μου
38. ...το παιδί μου είχε προβλήματα με τους δασκάλους, το προσωπικό του νηπιαγωγείου ή άλλους υπεύθυνους για την φροντίδα των παιδιών
39. ...το παιδί μου ήταν νευρικό και ανήσυχο
40. ...το παιδί μου ήταν ζωηρό και ενεργητικό
41. ...το παιδί μου παραπονιόταν ότι πονούσε
42. ...το παιδί μου ήταν κοινωνικό και εξωστρεφές
43. ...το παιδί μου πετύχαινε σε ο,τιδήποτε αναλάμβανε να κάνει
44. ...το παιδί μου εύκολα δυσαρεστούνταν
45. ...το παιδί μου έκλαιγε με πίκρα
46. ...το παιδί μου έχανε την ψυχραιμία του γρήγορα

Kiddy-KINDL^R

(4-7 ετών)

Έκδοση γονέων

KINDL^R

(8-16 ετών)

Έκδοση γονέων

Ασθένεια

47. Είναι το παιδί σου ασθενής στο νοσοκομείο αυτή την στιγμή ή έχει κάποια μακροχρόνια αρρώστεια; (Ερώτηση "φίλτρο") 48. ...το παιδί μου φοβότανε ότι η αρρώστεια του μπορεί να χειροτερέψει 49. ...το παιδί μου ήταν λυπημένο εξ αιτίας της αρρώστειας του 50. ...το παιδί μου ήταν ικανό να αντιμετωπίσει καλά την αρρώστεια του 51. ...συμπεριφερόμασταν στο παιδί μας σαν να ήταν μικρό εξ αιτίας της αρρώστειας του 52. ...το παιδί μου απέφευγε οι άλλοι να αντιληφθούν την αρρώστεια του 53. ...το παιδί μου του έλειπε κάτι στον παιδικό σταθμό /νηπιαγωγείο εξ αιτίας της αρρώστειας του	25. Είναι το παιδί σου ασθενής στο νοσοκομείο αυτή την στιγμή ή έχει κάποια μακροχρόνια αρρώστεια; (Ερώτηση "φίλτρο") 26. ...το παιδί μου φοβότανε ότι η αρρώστεια του μπορεί να χειροτερέψει 27. ...το παιδί μου ήταν λυπημένο εξ αιτίας της αρρώστειας του 28. ...το παιδί μου ήταν ικανό να αντιμετωπίσει καλά την αρρώστεια του 29. ...συμπεριφερόμασταν στο παιδί μας σαν να ήταν μικρό εξ αιτίας της αρρώστειας του 30. ...το παιδί μου απέφευγε οι άλλοι να αντιληφθούν την αρρώστεια του 31. ...το παιδί μου του έλειπε κάτι στο σχολείο εξ αιτίας της αρρώστειας του

Διεύθυνση για αλληλογραφία:

A. Βιδάλης
Ψυχιατρικός Τομέας
Ψυχιατρικό Τμήμα
Ιπποκράτειο Γενικό Περιφερειακό Νοσοκομείο
Κωνσταντινουπόλεως 49, Τ.Κ. 54 642
Θεσσαλονίκη

Corresponding author:

Vidalis A,
Psychiatric sector
Psychiatric Department
Hippokratio General Peripheral Hospital
49, Konstantinoupoleos st.
54642 Thessaloniki
Greece